

5. Пометун О. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. — К.: 2002. — 136 с.

Федорова Л.М.

викладач кафедри сучасних європейських мов

Київського національного торговельно-економічного університету

ЛЕКЦІЯ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Система сучасної вищої освіти, яка формує інтелектуальний потенціал суспільства, потребує постійного оновлення змісту, організаційних форм, методів і технологій навчання. Основною формою теоретичного навчання у вищому навчальному закладі є лекція, яку визначають як логічний, системно-послідовний, обмежений рамками часу усний виклад частини теоретичних основ певної галузі науки в аудиторії слухачів.

Головне призначення лекції — надати систематизовані основи наукових знань із навчальної дисципліни, розкрити стан і перспективи прогресу в конкретній галузі науки і техніки, сконцентрувати увагу на найбільш складних питаннях, сформувати в студентів орієнтири для самостійної роботи.

Лекції як одній із провідних форм навчання приділяли увагу в своїх дослідженнях А. Алексюк, Л. Біденко, В. Єчкало, В. Ортинський, В. Лозова, В. Нагаєв, М. Пентилюк та ін. На сучасному етапі проводять різні теоретичні та експериментальні пошуки збільшення впливу лекції на активізацію самостійного оволодіння знаннями.

Лекційна форма організації занять активізує мисленнєву діяльність студентів, заощаджує їх час в отриманні великого обсягу структурованого матеріалу, дозволяє персоналізувати навчання, зважаючи на інтереси та рівень підготовки аудиторії, дає можливість підвищити ефективність засвоєння матеріалу за рахунок контакту лектора зі слухачами, спрямувати самостійну роботу студентів, зацікавити і зорієнтувати в науковому пошуку.

Проте ця форма навчання має суттєві недоліки. Вона зорієнтована лише на слухову пам'ять студентів, привчає їх до пасивного привласнення чужих думок, не забезпечує індивідуального, диференційованого підходу до навчання. У зв'язку з цим виникає потреба поряд з традиційними використовувати нестандартні, інноваційні форми лекційних занять, зокрема візуальну та мультимедійну.

Лекція-візуалізація забезпечує перетворення усної інформації у візуальну форму за допомогою технічних засобів навчання. Викладач широко використовує різні форми наочності, які є носіями змістовної інформації (слайди, креслення, малюнки, схеми, діаграми і т.ін.). Головна її мета — максимально полегшити сприймання складного для розуміння матеріалу. Читання такої лекції полягає в розгорнутому коментуванні підготовлених візуальних матеріалів, які забезпечують систематизацію знань, засвоєння нової інформації, створення й розв'язання проблемних ситуацій, демонстрацію різних способів візуалізації [1, с. 216–217].

Під час традиційної лекції, що побудована на пасивному сприйманні усного мовлення викладача, студенти запам'ятовують близько 15% інформації. Лекція-візуалізація дає можливість використовувати крім слухового аналізатора ще й зоровий, спиратися на образне мислення, що дозволяє збільшити відсоток засвоєної інформації до 65. Наш досвід свідчить про ефективність використання на такій лекції методики опорних конспектів (ОК). Педагогічна особливість ОК полягає в тому, що навчальний матеріал пропонується у вигляді компактної структурно-логічної схеми, яка швидко запам'ятовується, має вигляд системи дидактичних блоків із закодованим у ній змістом навчального матеріалу. ОК легко відтворюється, що дозволяє створювати ситуацію успіху в навчанні.

Сучасні мультимедійні технології дозволяють викладачу представляти навчальний матеріал не просто у візуальній формі, а в інтегрованому вигляді, шляхом поєднання тексту, графіки, фотозображень, демонстрування анімації, відеороликів, 3D-моделей, із використанням звукового супроводу. Мультимедійні засоби роблять лекційні заняття більш насиченими і динамічними, створюють умови для кращого розуміння й активного засвоєння навчального матеріалу, його стійкого запам'ятовування, а отже, підвищують якість викладання.

Успіх лекції залежить від професійної майстерності викладача, який повинен бездоганно знати свій предмет; уміти підібрати і систематизувати навчальний матеріал, оформити його відповідно до поставленої мети, законів композиції, логіки і психології, норм сучасної української мови, володіти риторичними навичками усного публічного мовлення, забезпечити доступність і лаконічність викладу матеріалу, доцільно використовувати інноваційні методи, форми і засоби навчання. Проте жодні технічні засоби не зможуть вплинути на розум слухачів краще, ніж живе слово педагога, яке передає його ставлення до певної події чи явища, оживляє навчальний процес, активізує пізнавальну діяльність студентів [2].

Оптимальне використання викладачем передових педагогічних та інформаційних технологій, раціональний вибір технічних засобів навчання, прагнення до самовдосконалення, сприятимуть підвищенню якості викладання лекцій, що формуватимуть нове покоління спеціалістів відповідно до сучасних вимог ринку праці.

Література

1. Лекції з педагогіки вищої школи: Навчальний посібник / За ред. В. І. Лозової — Харків: ОВС. — 2006. — 496 с.
2. Синиця М.О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань // Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. проф. О. А. Дубасенюк. — Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. — С. 418–438.